

Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurze 33, tel. 56 65 22 186
e-mail: biuro@p.psk.wydzawacki.pl
NIP 556 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

poprzedni w M-254

x1'00 g.f.

Franciszek Trojanowski

ul. 82/1 Warszawa

OK Pomorze

ZWZ-AK

++ Trojanowski Franciszek
ps. "Fala", "Trojańczyk"

M: 257/866 Pom.

V or kel. V

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Imajnowski Franciszek

YM-257/866 Pom.

MO Pomorskie L 192-A 2

I./1. Relacja k. 1 1 s. 1-12

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 3 s. 1-3

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. — 1945

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne —

IV. Korespondencja

1) dot. F. Imajnowskiego k. 1 s. 1

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 59

VI. Fotografie dwa ikomografii

1/1. Relacja - Trojanski Trawiszeli

1. List - relacja dr. Mariana Wozniaka
z 23.11.1982, napis oryg. k. 2 s. 1-2
2. List - relacja A. K. Kumersta z
27.02.1983, napis kserokop. k. 2 s. 3-4
3. Relacja Henry Jagielskiej - Nowak
nt. mjr. Franciszka Trojanskiego
z 20.03.1995, napis, oryg. k. 2 s. 5-6
4. List - relacja Henry Jagielskiej
- Nowak z 29.04.1995, napis, kop. k. 1 s. 7
5. List B. Chwałowskiego w sprawie
Feli i "Kamienia" (Józefa Chyliń-
skiego) z 10.05.1994, napis oryg. k. 1 s. 8-9
6. Relacja (tymczasowy biogram Franciszka
Trojanskiego) autorstwa Anny
Zakrawskiej, relp. oryg. k. 3 s. 10-12

dr MARIAN WOŹNIAK
ul. Inżynierska 1 B m. 6
tel. 22-26-08
61-727 POZNAŃ

Herka Trojanowski "Fala" KO

Poznań, dnia 23 listopada 1982r

11/1

Szan. Pani

doc.dr Elżbieta Zawacka

ul. Gagarina 136 m 26

87-190 T o r u Ń

Wielce Szanowna Pani !

Nawiązując do rozmowy telefonicznej, koncentrującej się wokół sprawy "Fali", po wznowieniu kontaktu z Kamieniem /dzięki Pani Ewie K./ czuję potrzebę przekonsultowania pewnych aspektów personalnych w Pomorskim Okręgu. Nie sposób pozostawać na zasygnalizowaniu konfliktów typu "Janusz-Kamień" czy "Kamień-Fala". Pokąd główni "aktorzy żyją uważam za konieczne rozwikłanie tych spraw dla dobra historii AK. Myślę, że pozostawienie tych spraw swemu biegowi może bardzo zaszkodzić sprawie ! W kwestii "burzowego" rozstrzygnięcia kompetencji dowodzenia na Pomorzu - od II połowy 1944r wystąpiłem do pika Walegi, Kortuma. Pragnę też doprowadzić do konfrontacji z żyjącymi oficerami b. Obszaru Zachodniego. Wstępna analiza tej problematyki umacnia jednak rolę Kamienia. /biorę pod uwagę fakt, że podstawowe rozkazy operacyjne z tego okresu, a także łączność z KG były w Jego rękach! Kompetencje "Fali" rozpoznałem i nie należy tej kwestii przeceniać! Inna sprawa to bogactwo faktografii jaka może być zawarta w ewentualnych pamiętnikach/wspomnieniach, relacjach/"Fali, o ile takowe powstały! Specyfika reakcji przedwojennego oficera na sytuację/zdarzenia/ godzące w Jego honor była niemal typowa! Stąd potrzeba, a wręcz konieczność odnalezienia rodziny "Fali"/może On sam żyje?/, prześledzenie Jego losów powojennych, odszukanie ewentualnych wniosków, relacji itp. Wspominała Pani, że był komendantem Okręgu Olsztyn. Sprawa w moim przekonaniu dość wątpliwa. Do marca 1945r takowy okręg nie istniał! Wiem, że w ramach WIN były jakieś koncepcje Sławbora. Wiem także, że "Fala", a przynajmniej Jego rodzina wywodziła się z okolic Torunia. Czy w tym wzglę-

Pytania
Kubi

Leski

Spis terminów
K9 do KO
Pawel

Janusz

1/11/2

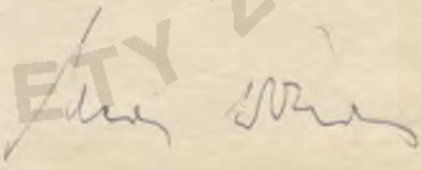
- 7 -

*Pracownia
Salomonowa*

można liczyć na pomoc ze strony Pani docent? Podobną potrzebę odczuwam w odniesieniu do rodziny por. A. Steiborna, jako ostatniego szefa łączności w sztabie Obszaru Zachodniego /używał ps. Tucholczyk/. "Fala" był urodzony w dniu 4.10.1899r. Służbę rozpoczął w Grodnie. Był w 61pp /nie którzy podają, że także w 57pp /Poznań/. Dylemat "Janusz"- "Kamień" jest możliwy do rozwiązania- wymaga jednak szerokiej konsultacji i rozwiązań w sferze formalnej. Sądzę, że wiele spraw można będzie rozwiązać w wyniku wymiany informacji. W tej kwestii liczę bardzo na życzliwość Pani. Zgodnie z życzeniem "Kamienia" proszę o pomoc w zgromadzeniu u Pana J. Sadowskiego adresów żołnierzy Pomorskiego Okręgu AK. Pan Sadowski/ według Jego informacji/ zwrócił się kiedyś do Pani w tej sprawie, jednak bezskutecznie. Bardzo zatem proszę, w miarę możliwości o umożliwienie mu zrealizowania życzeń Kamienia. Interesuje mnie też wszystko co wiąże się z losem Ieszka Białego /być może chodzi o nazwisko konspiracyjne/ zginął po wojnie/. Podobne prośby kieruję jednocześnie do dra B. Chrzanowskiego. Bardzo proszę Panią docent o ewentualną rozmowę.

*Pracownia
dane od
Kubij
M. Kozłowski*

Z wyrazami szacunku i poważania

ELŻBIĘTY ZAWIA

1/1/3

Andrzej Krzysztof Kunert
ul. Swarzewska 43 m.1
01-821 Warszawa

Warszawa, dn. 27 II 1989

*Tę kopię listu przysłał do A. 1. 1989 do
Zbigniewa Raszewskiego z
ul. Długa 24 m. 18 (zobacz Nr. z Bydgoszcz)*

W. Pan

Zbigniew Raszewski

ul. Długa 24 m. 18

00-238 Warszawa

Wielce Szanowny Panie,

pięknie dziękując za tak życzliwe, acz jeszcze długo niezasłużone, słowa muszę z przykrością poinformować, że niewiel będę mógł Panu pomóc. Niemniej, wymieniam poniżej te wszystkie informacje, jakie posiadam dotychczas o interesującej Pana osobie.

Franciszek Trojanowski, urodzony 4 X 1899 r., był oficerem służby stałej piechoty WP. Mianowany kapitanem ze starszeństwem z 1 I 1928 r., w latach 1930-ych służył początkowo w 61. pułku piechoty, potem w 57. pułku piechoty, w ostatnim okresie przed wojną dowodząc batalionem w tej ostatniej jednostce. W kampanii wrześniowej 1939 r. dowódca Batalionu Obrony Narodowej "Kościan". W konspiracji był początkowo komendantem Okręgu Lublin Polskiej Organizacji Zbrojnej /POZ/. i w czasie pełnienia tej funkcji został rozkazem Komendanta Głównego ZWZ z 11 listopada 1941 r. mianowany majorem służby stałej. Po scaleniu POZ z AK jesienią 1942 r. wyznaczony na stanowisk szefa sztabu Komendy Podokręgu Wschodniego /kolejne kryptonimy od tego czasu: "Struga", "Jastarnia", "Gorzelnia", "Kuźnia", "Białowieża"/ Obszaru Warszawa AK i funkcję tę pełnił

3/11/4

zapewne aż do lipca /?/ 1944 r. Co do tej daty nie mam pewności, podobnie jak nic nie wiem o dacie jego awansu do stopnia podpułkownika. W konspiracji używał pseudonimów "Stanisław", "Trojańczyk", "Trybunalski".

Zatem boję się, że tylko jedną wątpliwość Pana mogę rozstrzygnąć - Trojańczyk to nie zniekształcone nazwisko, lecz po prostu pseudonim. Na pozostałe Pańskie pytania nie potrafię odpowiedzieć. Wydaje mi się jednak nieprawdopodobne - głośno myślę - delegowanie szefa sztabu Podokręgu Wschodniego Obszaru Warszawa na teren Pomorza, bardziej prawdopodobne wydawałoby się, iż spełniał tam jakąś rolę z ramienia Komendy Głównej, ale nic nie wiem o jego związkach z KG /może latem 1944 r. został tam przeniesiony ?/. Mogę jeszcze jedynie podpowiedzieć szukanie jego rodziny - zmarł w marcu 1957 r. w Lublinie - bo być może w jego papierach znajdzie się wyjaśnienie.

Proszę mi wierzyć, że bardzo mi przykro, iż tak niewiele mogłem Panu pomóc. Jeżeli natomiast Panu uda się ustalić coś bliższego o postaci "Trojańczyka" - będę wdzięczny za odwrotny sygnał.

Łączę wyrazy szacunku

1-97

Irena Nowakowa-Jagielska
ps. Ewa
13, Byway Rd.
Leicester LE 5 5 TF
18-3-1995

mjr. Trojanowski Franciszek ps. Trojanczyk, Fala.

W drugiej połowie sierpnia 1944r otrzymałam rozkaz od Rekina (ppłk. Jozef Chylinski) wyjazdu do Bydgoszczy i oddania poczty Januszowi (płk. Jan Pałubicki). Po spotkaniu się z Januszem, powiedział mi bym o 18-tej była u Jakuba (ppor. Leszek Biały ul. Garbary). Janusz przyszedł z Michałem Małym (ppor. Alexander Schulz), był również Jakub i Paweł (por. Alojzy Suszek).

Janusz dał mi kopertę zaadresowaną "Ob. Kamień, Rekin, Wicher-Tajne, oddać natychmiast do rąk własnych", z drugiej strony gdzie koperta się zalepia była parafa. Janusz powiedział mi, że jeśli uważam, że może to być niebezpieczne dla mnie on bierze odpowiedzialność na siebie. Mogę otworzyć i w jego obecności zamelinować. Powiedziałam, że nie będę otwierała, żeby nie było nieporozumień. Dostałam również pocztę dla Rekina od Michała Małego, Pawła i Jakuba. Wszyscy oni byli oburzeni na postępowanie Fali.

Po oddaniu poczty Rekinowi na Malinach (kwatery u rodziny Dulskich w Kruszytach pow. Brodnica) gdzie również przebywał Michał-Marta (kpt. Henryk Grycmacher). Rekin powiedział, że po obiedzie chce bym siadła do maszyny, bo chce mi podyktować meldunek.

List Fali zawierał skargi na Janusza, Michała Małego, Pawła i Jakuba.

1. Skarzył się, że na Pomorzu nie ma żadnych akcji, są same „spiające królowe” czekające na równie mocno spiacych rycerzy.

2. Janusza nazwał „ciepłe kluski”, człowiek bez polotu i inicjatywy.

3. Michał Mały-arogancki „bubek”, który odmówił wykonania rozkazu.

Fala dał Michałowi Małemu rozkaz zwołania do Bydgoszczy wszystkich d-ów oddziałów partyzanckich na odprawę.

Wyszukania bezpiecznego miejsca w pobliżu Bydgoszczy na szkolenie partyzantów.

Przekazania Fali wszystkich kontaktów wraz z adresami i nazwiskami. Michał odmówił.

4. Do Pawła miał pretensje, że umieścił go na niewygodnej kwaterze, gdzie jedzenie dostawał takie, że psu by nie dał. Odmówił również zapewnienia mu stałego miejsca w restauracji gdzie mógłby zjeść porządny obiad.

5. Jakuba nazwał aroganckim chłystkiem. Miał pretensje, że nie widzi niemieckich trupów na ulicach. Nie widzi efektów pracy na co Jakub odpowiedział, że my nie pracujemy dla efektów.

6. Najwięcej dostało się mnie.

Arogantka dawała mu rozkazy jak się ma zachowywać. Omawiałam z nim sposób podróżowania do Bydgoszczy. Ja byłam odpowiedzialna za jego bezpieczeństwo. Jechał w mundurze kolejarza niemieckiego Ostendienstu mundur miał za ciasny, ledwo mógł się dopiąć a w pociągu jechał w rozpiętym mundurze. Spodnie były za krótkie.

to wiodło do Ruba

Przerwał mi omawianie podróży, powiedział, że on nie potrzebuje lekcji. Odmówiła odpowiedzi: Fala zapytał mnie jaki mam pseudonim, odpowiedziałam „Ewa”, zapytał mnie poraz drugi jaki jest mój właściwy pseudonim, powtórzyłam, że Ewa. Zrobił mi wykład, że pseudonim musi być taki by po wojnie pasował do nazwiska, jego właściwy jest Trojanczyk. Zapytał mnie jak się nazywam, odpowiedziałam mu, że zapomniałam.

Powiedział, że jeżeli jemu włos z głowy spadnie to moja kariera skończona. Odpowiedziałam mu, że chyba on pracuje dla kariery bo ja uważam moją służbę, że to dla Polski.

Kiedy następnego dnia przyszedłam do Rozy (W. Wroblewska), by go zabrać, Roza za jego plecami wzniosła oczy do nieba i złożyła ręce.

Nie zważała na jego bezpieczeństwo, zostawiłam go samego w pociągu a sama spacerowałam po peronie wiedząc, że on nie ma biletu.

Do Bydgoszczy z Brodnicy było 120 km. Wolno było jeździć bez przepustki tylko 100 km. Zawsze w Chełmży wychodziłam z pociągu, kupowałam bilet do Bydgoszczy. Pociąg zatrzymywał się w Chełmży 20 min. miałam dużo czasu. Tymczasem Fala stanął w oknie i krzyczał po polsku, bym się

*nie spacerowałam
po peronie, tylko
szłam do pociągu.
Ewa*

1/11/6

spieszyła bo on nie ma biletu.

Napisał, że zamiast uzbrojonej osłony Rekin dał mu "siusiumajtke"
Zaprowadziłam go w Bydgoszcz do spelunki i kazałam wiedźmie pilnować go z wałkiem od ciasta:

Fala nie chciał zejść do suteryny w "Katakumbach". Łącznika, który miał czekać na dworcu Bydgoszcz-Wschód nie było, więc zabrałam go do Bydgoszczy. Kiedy nie chciał zejść do suteryny straciłam panowanie i powiedziałam do niego "panie Trojanowski, niedaleko jest siedziba Gestapo, droga wolna a pan powinien mieć pseudonim Bałwan nie Fala" Musiałam iść po Jakuba by go zabrał na kwatery. Powiedziałam do Fali że idę po łącznika i za pół godziny będę spowrotem, wówczas Fala oświadczył, że on pojedzie ze mną a tu nie zostanie. Tak się złożyło, że p. Sikorska robiła pierogi i wałkowała cisto. Ja byłam już w kresu wytrzymałości i oświadczyłam mu, że będzie tu czekał na mnie, ma siedzieć cicho a do p. Sikorskiej może nie potrzebnie powiedziałam, że jeśli ten pan będzie chciał się ruszyć to ma użyć wałek, ja biore odpowiedzialność na siebie. Fala to też umieścił w raporcie do Rekin

Rekin napisał meldunek o zachowaniu się Fali, jeśli o mnie chodzi to dodał, że do kurierki Ewy ma całkowite zaufanie, ma doświadczenie w pilotowaniu oficerów sztabu i przerzutach członków Lombardu do GG. Dodał, że jest sprytna i odważna.

Raport ten podpisał Rekin i Michał. Ja musiałam napisać meldunek o zachowaniu się Fali, każdy szczegół musiałam wymienić.

To wszystko wraz z kopertą Fali musiałam zamelinować i oddać Myszce (Zofia Raszowna Włocławek ul. Cyganka 13), wraz z pocztą od Rekina by to zostało przekazane do Komendy nie pamiętam dzisiaj, czy chodziło o KG czy KOZZ.

W wielu opracowaniach historyków pojawia się wzmianka o izolacji Fali przez Rekin. Nie wiem jakie były dalsze dzieje Fali, Rekin nigdy nie kontaktował się z Falą, ile razy jechałam do Bydgoszczy a było to bardzo często, zawsze utrzymywałam kontakt z Januszem. Janusz podpisywał rozkazy i chociaż właściwie Rekin kierował pracą Okregu stale utrzymywano opinię, że k-tem Okregu jest Janusz.

Ugólna opinia w Bydgoszczy była, że jeśli by wykonywano rozkazy Fali, to była by druga "Bromberger Blutsonntag" - krwawa niedziela Bydgoska.

P. Woźniak podaje, że Fala został skierowany do Pomorska jako oficer Tsernichowy.

Fala został skierowany do obłajki stacjonarnej k-łta KO Pomorska, funkcji tej nigdy nie pełnił. Nie miał warunków na Pomorsku.

Janusz nadal pozostał na stacjonarnej k-łta KO chociaż pracę operacyjną kierował Rekin.

Współpraca z Falą była niemożliwa, natomiast jego powęsty i pozycje ludzi, bojąc się wyspy, został odizolowany. W Bydgoszczy odwołano współpracę z Falą, zlikwidowano (z Pietkiewiczem) Tommie. Ten też był meldunek.

z innej inspektoratami Fala nie miał kontaktów.

z innej inspektoratami Fala nie miał kontaktów.

Gen. Nowakowski - Jagielski

EWG

7/1/7

Irena Nowakowa-Jagielska
13, Ryway Rd
Leicester Le 5 5TF
29-4-1995

mjr. Trojanowski Franciszek ps. Fala, Trojanczyk

W drugiej połowie lipca byłam w Gdyni. rozkaz wyjazdu dał mi Ksawery ktorego byłam kurierka w tym czasie.

Rybitwa (NN) i Morski por. J. Belau, dali mi ustne zlecenie, bym zameldowała Ksaweremu i Michałowi, że na terenie Wybrzeza pojawił się osobnik podający się za wyższego oficera II-ki, rzekomo przybył z KO i poszukuje kontaktów z komorką AK. Pewne osoby rozpoznały go jako niskiej rangi urzędnika z przed wojny, który pracował w Gdyni. Rzekomo nie cieszył się zbyt dobrą opinią. *Był pijakiem, został wystrzelony.*

Po powrocie, w Bydgoszczy spotkałam się z Ksawerem por. Fr. Bendig, szef II-ki KO, złożyłam polecony mi ustnie meldunek. Wtedy Michał, kpt H. Grymacher powiedział, że Biały Grot zmienił placówkę.

Musiałam jechać z Bydgoszczy do Brodnicy by omówić z Bohuszem (kpt. T. Fiutowski k-dt inspektoratu Brodnica), kwaterę dla Janusza (płk. J. Pałubicki, ktorego kilka dni później pilotowałam na odprawie w związku z przyjazdem Fali).

W pierwszym dniu na odprawie byli Janusz, Fala, Michał i Ksawery. Ksawery żył na stopie legalnej i pracował, wyjechał zaraz po obiedzie. Około 17-tej na kwaterę gdzie nocowałam wraz z Jadwigą Derucką u W. Zieleniewskiej ps. Darnina, Brodnica ul. Przykop, przyszedł Michał a po 10 min. również Rekin. Musiałam Rekinowi dokładnie powtórzyć co mi powiedzieli w Gdyni. Na drugi dzień była druga odprawa w ktorej udział wzięli St. Dziegielewski ps. Mikołajski szef IV-ki KO oraz J. Wyrzykowski ps. Ruch szef I-ki KO.

Jak się później dowiedziałam, Rekin wydał zarządzenie by nie prowadzić żadnych rozmów scaleniowych z PAP.

Kiedy Fala przyjechał do Bydgoszczy dał Ksaweremu rozkaz na przeprowadzenie rozmów z wysłannikiem PAB'u. Kiedy Ksawery zjawił się na miejsce spotkania wkroczyło Gestapo, Ksawery został aresztowany i osadzony w Sztuthofie. W spotkaniu brał również udział ppor. Henryk Szymanowicz ps. Marek, Smetek, ktoremu udało się zbiec.

Marek mieszka obecnie na terenie Wybrzeza, więc może on wie więcej na ten temat.

Po moim powrocie do Brodnicy i zameldowaniu o aresztowaniu Ksawerego Rekin był niesamowicie zły, powiedział do Michała "Przecież mówiłem by nie utrzymywać żadnego kontaktu z PAP'em, dlaczego Ksawery nie usłuchał. Na to Michał przypomniał Rekinowi, że kiedy wydawał ten rozkaz, Ksawerego nie był już na odprawie, bo musiał wracać.

W Bydgoszczy Janusz powiedział do mnie, że Fali nie można nic radzić bo robi wszystko odwrotnie, on wie wszystko lepiej od nas.

Janusz był bardzo przygnębiony aresztowaniem Ksawerego

*Irena Nowakowa - Jagielska
Eas p*

brodziej, w k. osob. Józef Chyliński

3/1/8

Bogdan Chrzanowski
80-462 Gdańsk-Zaspa
ul. Burzyńskiego 8 "G"/21.

Gdańsk, 1994-05-10.

Szanowna Pani !

(do Łowadziej)?

Serdecznie dziękuję za list i życzenia świąteczne. Przesyłam nadbitkę swojego referatu wygłoszonego na sesji w Toruniu. Książkę K. Komorowskiego znam i czytałem. Autor popełnił oczywiście błąd pisząc, że ś.p. "Kamień" stanął przed WSS. Sprawa "Fala" jest nadal nie zbadana. Starałem się wyjaśnić ją w tym referacie. Nie pisałem o wszystkim. W jednym z listów Pani także wyjaśniła mi wiele spraw za co jestem bardzo wdzięczny. "Kamień" nie stanął przed sądem, natomiast "Fala" skierował sprawę do sądu. Mam na to dokument, którego nie ujawniłem, ale jest on w Archiwum Państwowym, więc ktoś inny może go ujawnić. Jeżeli znajdzie Pani jakieś błędy merytoryczne w referacie, to będę wdzięczny za wszelkie uzupełnienia. Dziękuję też w imieniu Kol. A. Gąsiorowskiego za wyrażenie

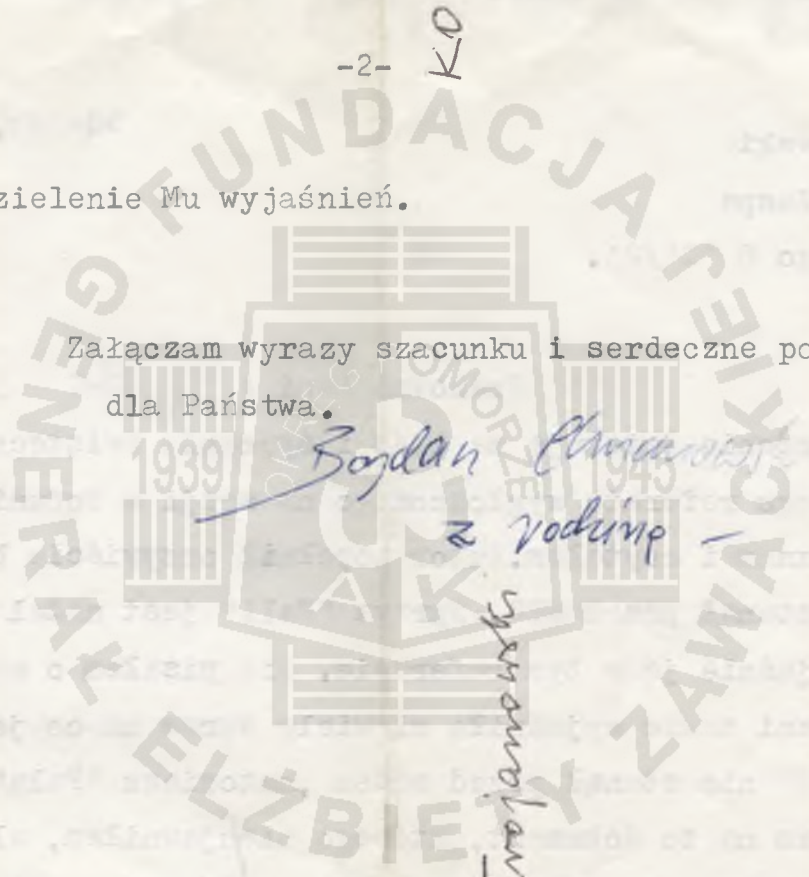
3/11/9

-2- KO

zgody na udzielenie Mu wyjaśnień.

Załączam wyrazy szacunku i serdeczne pozdrowienia dla Państwa.

Bohdan Projanowski
z rodziną
Trojanowski

-1-

"Tymczasowy" listogram Franciszka Topa-
namkiego Fala ^{stał się} "Tropieńczyk" "Trybunał"

Ur. 4. X. 1899. Był oficerem starszy stadj
pochodzący KP, ~~z~~ mianowany kpt. ¹⁾
w 1928 r. W l. 30tych służył w 61 pp. ¹⁾
i 57 pp - jako aca batationu. We wrześniu
1939 r. dec. Ba-ona Obrony Narodowej "Kotłan",
w konspiracji był przestworu koman-
dantem Olszku Lublin POZ i w czasie
pełnienia tej funkcji został rozkazem

-2-

Komendanta Głównego 242 z 11. XI 1941
mianowany majorem. Powołaniu POZ 24
sierpnia 1942 r. wyznaczony na szefa sztabu
Olszku Komandy Podolszku Orszelockijs
(krypt. Struga, Jastalnia, Gonelma, Kienia, Bn 9-
Gwiora) Obroni Wra PK. i dalej le pol-
nił prawdopodobnie do lipca 1944 r.

Depesa gen. Bora Komorowskiego obra-
dnie obrarciu i dorisaru z dec. 27. X. 1944.
(PK w Dokum. t. VI, s. 429) wymieniony jest

1/1/10

-3-

"Trojanczyk" jako kandydat "Pomnika"
[Dr. Pawane]. Totolnie, relacje: Srezy Ja-
gielnicz (K-191) i Fleminga Szymonowice
potwierdzają jego pobyt w domu w Byd-
goszynie. (Ewa prelozowała, a Szymonowi
spokojnego [imię] w Bydgoszynie).

1/1/11
AA

Andrzej Kamasz w liście do [imię] i
Reneckiego padoje dotę swoici Troj-
nowskiego - smance 1957 w Lublinie,
twierdząc, że żyje pewnie jego rodzina.
Katarzyna ~~na~~ odnaleziona smer nas

-4-

niżalsz p. Maria Trojanczyk z dubli-
na admediana, że nie jest z rodziny
Franciszka Trojanczyka. A zatem
jest to być może tylko ~~tylko~~ jedno-
kole niewinno dwóch rodzin,
albo ta sama nie chce się porządkować.
Ale uuuu p.s.: W książce Lestawa Bar-
telmiego pt. "AK. Armia podziemna T.1
(Strucy nie państwa) spobliadawie
to naswino przy relacjonowaniu

-5-

31/1/12

1/1/12

arentowania „Grota”. Line wiadomości,
ze z Niemcami, który jedyni na ul. Spiskiej
był oficer polski, o którym mówili, że nie
dawnego arentowali. Poim; uratowanie
nowaci Niemcy udawali, że w arentowa-
niu „Grota” pierwszy im kardio
kló z Sublimia. Barteklii pisał też,
ze ok. 1957 r. odwiedził ~~USA~~ na
tamach eraropisua Tera” oficer
polski z USA, który „pochwalił się,

6

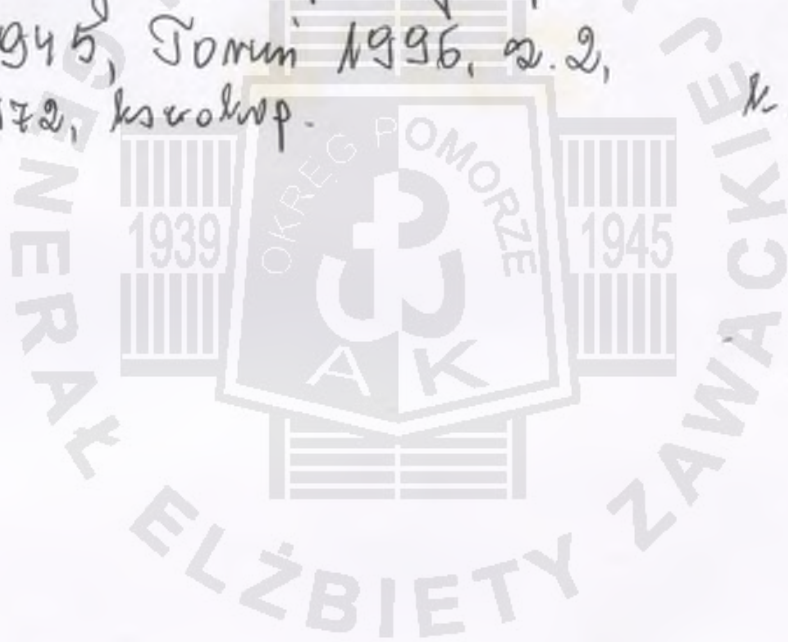
ze ma pamiętliki „Grota”, ale zaraz
umilkł. Rodolmo ~~spisał~~ był ten
Trojanisli w USA, a następnie w Ar-
gentynie.

Proszę obejrzeć karte jego (M-257)
moją dawną notkę wiadomości o Subli-
mie. Nie chęć pracować tego jako po-
nik, ale sugestie Bartekkiego za-
pasa mi kardio w pamięć.

Dr. Zalmierka.

II. Materiały uzupełniające relacje -
- Trojanowski Franciszek

1. Biogram „Trojanowski Franciszek”, [w:]
Krzysztof Komorowski, Konspiracja pomorska
1939-1945. Seksykom, Gdańsk 1993,
s. 173-174, ksrotkw. k. 1 s. 1
2. Krzysztof Komorowski, biogram
„Trojanowski Franciszek”, [w:] Słownik
biograficzny konspiracji pomorskiej
1939-1945, Toruń 1996, z. 2,
s. 170-172, ksrotkw. k. 2 s. 2-3

TROJANOWSKI FRANCISZEK

ps. „Fala”, „Trojańczyk”, „Toruńczyk” (1899-1957) oficer służby stałej piechoty i KOP, mjr WP, komendant Pomorskiego Okręgu AK.

Urodzony 4 X 1899 w Warszawie był synem Tomasza i Anny z domu Klimczak. Pobierał nauki w warszawskiej Szkole Handlowej, a później z przerwami wojennymi ukończył szkołę realną (gimnazjum). W latach szkolnych zaangażowany w harcerstwo. W październiku 1916 złożył przysięgę do POW z pseudonimem „Trojańczyk” (Okręg warszawski) i otrzymał przydział do szkoły podoficerskiej, skąd w listopadzie 1917 trafił do Polskiej Siły Zbrojnej. Od 17 listopada t.r. do 15 kwietnia 1919 walczył w szeregach 2 pp (późniejszy 8 pp Legionów), w 3 batalionie pod dowództwem mjr. Mieczysława Smorawińskiego. Za męstwo w obronie Lwowa otrzymał odznakę „Orleń”. W połowie maja 1919 skierowany na własną prośbę do Szkoły Podchorążych; po jej ukończeniu przydzielony do 81 Grodzieńskiego Pułku Strzelców i w grupie gen. Lucjana Żeligowskiego uczestniczył w walce o Wilno jako dowódca kompanii. 19 XI 1920 będąc w dowództwie pułku w Maciejowicach (na Wileńszczyźnie) w chwili uderzenia Litwinów na kwatery sztabu, natychmiast opanował sytuację i wykonał kontratak, zmuszając nieprzyjaciela do wycofania się ze wsi i umożliwiając gen. Stefanowi Mokrzeckiemu z adiutantem, przebywającym na inspekcji, bezpieczne opuszczenie miejscowości, po czym dołączył do sąsiedniego batalionu na pierwszej linii. Po wojnie polsko-bolszewickiej pozostał w służbie w garnizonie Płock. W 1923 przeniesiony do 18 batalionu KOP, skąd w 1928 otrzymał skierowanie służbowe do 61 pp w Bydgoszczy na stanowisko dowódcy kompanii w stopniu kapitana ze starszeń-

stwem z 1 I 1928. Zajmował się także PW i WF. Prawdopodobnie w 1937 przeniesiony do 57 pp im. Karola II króla Rumunii w Poznaniu dowodzonego przez płk. Stanisława Grodzkiego. W 1939 został dowódcą Batalionu Obrony Narodowej „Kościan”; podczas kampanii wrześniowej przydzielony jako wzmocnienie Wielkopolskiej Brygady Kawalerii. Wraz z pozostałością jednostki przebił się do stolicy i uczestniczył w jej obronie. Uniknął niewoli. Przez pewien czas przebywał w Lublinie. Po powrocie do Warszawy nawiązał kontakt ze swoim d. przełożonym płk. S. Grodzkim, wówczas inspektorem KG AK, a po mianowaniu go komendantem Obszaru Zachodniego znalazł się w jego dyspozycji. Na jego wniosek mianowany przez dowódcę AK gen. Tadeusza Komorowskiego ps. „Bór” komendantem Okręgu Pomorskiego na czas powstania i „Burzy”. Przybył na Pomorze w lipcu 1944 szlakiem Warszawa, Kutno, Włocławek, Toruń, Bydgoszcz. Zdołał odtworzyć łączność między okręgiem a Komendą Główną i Komendą Obszaru oraz opracował zadania na wypadek „Burzy” i powstania, które przedstawił w formie szczegółowych rozkazów na przełomie lipca i sierpnia 1944. Jak się wydaje, błędnie ocenił możliwości mobilizacyjne i bojowe okręgu, co znalazło konsekwencje w nierealnych dyrektywach, m.in. nakazujących opanowanie głównych węzłów komunikacyjnych, portów, mostów i zabezpieczenia lądowania ewentualnego desantu aliantów. Podczas odprawy okręgowej w Brodnicy na początku sierpnia 1944 szef sztabu → mjr J. Chyliński i jego współpracownicy odrzucili je jako nierealne. Podjęli też próby izolowania go. Stało się to przyczyną narastającego konfliktu wewnętrznego w komendzie okręgowej. Mjr F. Trojanowski konsultował sprawy dowodzenia okręgiem m.in. w grudniu 1944 ze swoim poprzednikiem → ppłk. J. Pału-

*Komorowski F., Kłospirajja
pomorski 1939-1947, Lelwiskon, Gplawski 1993*

173

bickim, pozostającym prawdopodobnie szefem w ramach wewnętrznej organizacji „Nie” (Niepodległość). W styczniu 1945 w raporcie do komendanta Obszaru Zachodniego płk. J. Szczurka-Cergowskiego, oskarżył szefa sztabu mjr. J. Chylińskiego o utrudnianie wykonywania obowiązków służbowych. Sprawa trafiła do WSS. Wiosną 1945 mjr F. Trojanowski ponownie znalazł się w dyspozycji komendy Obszaru Zachodniego, a później prawdopodobnie działał w DSZ i WiN na terenie Warmii i Mazur. Wg innych przekazów po wojnie działał w rejonie Gdyni, w Narodowym Zjednoczeniu Wojskowym. Rzekomo wyjechał do USA.

Odnznaczony m.in. *Virtuti Militari* V klasy (rozkaz nr 449 BP KG AK z 29 IX 1944), Krzyżem Walecznych (1920), Krzyżem Zasługi Wielkiej Litwy Środkowej (1928), Medalem za Wojnę, Medalem Odzyskania Niepodległości.

Akta KKIMN z 12 VI 1935 (odrzucone) CAW; Wniosek na Krzyż Zasługi Wielkiej Litwy Środkowej, tamże, 113; akta Pomorskiego Okręgu AK (kolekcja J. Chylińskiego), APAK akta pers., tamże, t. M/257 tu informacja A. Kunerta o śmierci w marcu 1957 w Lublinie, czemu zaprzeczyła Maria Trojanowska z Lublina; relacja Eugeniusza Dittmajera, AMS, t. XXVII, s. 131; — T. Kryśka-Karski, *Materiały do historii Wojska Polskiego*, t. XI-XII, Londyn 1982-1986, s. 85; A. Schulz, *Szkic działalności Podokręgu Północno-Zachodniego „Jary” AK*, Poznań 1978, (mszp.), APAK.

Trojanowski Franciszek ps. „Trojańczyk”, „Fala”, „Toruńczyk”, „Stanisław”, przybr. nazw. „Trybunalski” (1899–1957), kmdt Okręgu AK Pomorze. 9/12

Urodzony 4 X 1899 r. w Warszawie; syn Tomasza i Anny z d. Klimczak. Pobierał nauki w warszawskiej Szkole Handlowej, a później z przerwami wojennymi ukończył szkołę realną (gimnazjum). W latach szkolnych zaangażowany w harcerstwo. W październiku 1916 r. złożył przysięgę do POW z ps. „Trojańczyk” (okręg warszawski) i otrzymał przydział do szkoły podoficerskiej, skąd w listopadzie 1917 r. trafił do Polskiej Siły Zbrojnej. Od 17 XI tegoż roku do 15 IV 1919 r. walczył w szeregach 2 pp (późniejszy 8 pp Legionów), w III batalionie pod dowództwem mjr.

Mieczysława Smorawińskiego. Za męstwo w obronie Lwowa otrzymał odznakę „Orlęta”. W połowie maja 1919 r. skierowany na własną prośbę do Szkoły Podchorążych Piechoty. Po jej ukończeniu przydzielony został do 81 Grodzieńskiego Pułku Strzelców i w grupie gen. Lucjana Żeligowskiego uczestniczył w walce o Wilno jako dowódca kompanii. 19 XI 1920 r. będąc w dowództwie pułku w Maciejowicach (na Wileńszczyźnie), w chwili uderzenia Litwinów na kwatery sztabu natychmiast opanował sytuację i wykonał kontratak, zmuszając nieprzyjaciela do wycofania się ze wsi i umożliwiając gen. Stefanowi Mokrzeckiemu z adiutantem, przebywającym na inspekcji, bezpieczne opuszczenie miejscowości, po czym dołączył do sąsiedniego

batalionu na pierwszej linii. Po wojnie polsko-bolszewickiej pozostał w służbie w garnizonie Płock. W 1923 r. przeniesiony do batalionu KOP, skąd w 1928 r. otrzymał skierowanie służbowe do 61 pp w Bydgoszczy na stanowisko dowódcy kompanii w stopniu kapitana ze starszeństwem od 1 I 1928 r. Zajmował się także PW i WF. Prawdopodobnie w 1937 r. przeniesiony do 57 pp im. Karola II króla Rumunii w Poznaniu, dowodzonego przez płk. Stanisława Grodzkiego. W 1939 r. został dcą Batalionu Obrony Narodowej „Kościan”, podczas kampanii wrześniowej przydzielonego jako wzmocnienie Wielkopolskiej Brygady Kawalerii. Wraz z pozostałością jednostki przebił się do stolicy i uczestniczył w jej obronie. Uniknął niewoli. Przez pewien czas przebywał w Lublinie, gdzie włączył się do konspiracji. Został kmdtem okręgu lubelskiego Polskiej Organizacji Zbrojnej. 11 XI 1941 r. awansowany przez gen. Stefana Roweckiego do st. mjr. służby stałej. Po scaleniu okręgu lubelskiego POZ z AK w 1942 r. w Warszawie pełnił m.in. funkcję szefa Sztabu Podokręgu Wschodniego Obszaru Warszawskiego AK. W tym czasie nawiązał kontakt ze swoim przełożonym płk. S. Grodzkim, wówczas inspektorem KG AK, a po mianowaniu Grodzkiego komendantem Obszaru Zachodniego znalazł się w jego dyspozycji. Na jego wniosek mianowany przez dowódcę AK gen. Tadeusza Komorowskiego ps. „Bór” kmdtem Okręgu Pomorskiego na czas Powstania i „Burzy”. Przybył na Pomorze w lipcu 1944 r. szlakiem Warszawa, Kutno, Włocławek, Toruń, Brodnica, Bydgoszcz. Zdołał odtworzyć łączność między Okręgiem a Komendą Główną i Komendą Obszaru oraz opracował zadania na wypadek „Burzy”, które przedstawił w formie szczegółowych rozkazów na przełomie lipca i sierpnia 1944 r. Jak się wydaje, błędnie ocenił możliwości mobilizacyjne i bojowe Okręgu, co znalazło konsekwencje w nierealnych dyrektywach, m.in. nakazujących opanowanie głównych węzłów komunikacyjnych, portów, mostów i zabezpieczenia lądowania ewentualnego desantu aliantów. Podczas odprawy okręgowej w Brodnicy na początku sierpnia 1944 r. szef Sztabu mjr J. Chyliński i jego współpracownicy odrzucili je jako nierealne. Podjęli też próby izolowania go oraz bojkotowania jego rozkazów. Szef Sztabu utrudniał mu dowodzenie, nie stawiał się na spotkania i nie odpowiadał na jego korespondencję. Gdy po rozkazie dowódcy AK z 14 VIII 1944 r., wzywającym okręgi na pomoc walczącej Warszawie mjr Trojanowski postanowił zorganizować odsiecz wzorem m.in. Okręgu Poznańskiego, spotkał się z odmową Chylińskiego.

11/3

Mimo tych utrudnień inspekcjonował większość terenu Okręgu i konsultował sprawy dowodzenia Okręgiem, m.in. w grudniu 1944 r., ze swoim poprzednikiem ppłk. J. Pałubickim. Narastający konflikt z członkami KO Pomorze utrudniał jednak dowodzenie Okręgiem.. Stało się to przyczyną nasilającej się niezgody wewnętrznej w Komendzie Okręgowej. W styczniu 1945 r. w raporcie do kmdta Obszaru Zachodniego płk. J. Szczurka-Cergowskiego, oskarżył szefa Sztabu mjr. J. Chylińskiego o utrudnianie obowiązków służbowych. Sprawa trafiła do WSS. Wiosną 1945 r. mjr F. Trojanowski ponownie znalazł się w dyspozycji Kmdy Obszaru Zachodniego, a następnie Kmdy Głównej (płk. A. Sanojca). 23 VI 1945 r. złożył szczegółowy raport Delegatowi Sił Zbrojnych na Kraj płk. Janowi Rzepeckiemu w sprawie rzekomej zdrady AK przez Chylińskiego i utrudniania dowodzenia kolejnym kmdtom Okręgu Pomorskiego (R. Ostrihansky, J. Pałubicki, F. Trojanowski). W r. 1945 podjął studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. Ujawnił się w 1947 r. Zagrożony aresztowaniem, prawdopodobnie wyjechał do USA, następnie do Ameryki Płd., gdzie zmarł w 1957(?) r.

Odnznaczony m.in. Orderem Wojskowym *Virtuti Militari* V kl. (rozkaz nr 449 BP KG AK z 29 IX 1944), Krzyżem Walecznych (1920), Krzyżem Zasługi Wielkiej Litwy Środkowej (1928), Medalem za Wojnę (1920 r.), Medalem Odzyskania Niepodległości.

CAW, Akta KKiMN z 12 VI 1935 (odrzucone), Wniosek na Krzyż zasługi Wielkiej Litwy Środkowej; AMSt., Rel. t. XXVII, s. 131 (rel. Dittmajera Eugeniusza); AP AK, Akta Okr. Pom. AK sygn. 1-13, T.: Trojanowski F. (tu informacja A. Kunerta o śmierci w marcu 1957 w Lublinie, czemu zaprzeczyła Maria Trojanowska z Lublina, Korespondencja „Fali”); Komorowski K., *Leksykon...*; Kryśka - Karski T., *Materiały do historii Wojska Polskiego*, t. XI-XII, Londyn 1982-1986, s. 85.

Krzysztof Komorowski

Słowa biograficzne konspiracji
pomorskiej 1939-1945, Tom 1 1996,
s. 2. s. 170-173.

IV/1. Korespondencja dot. Trojanowskiego
Franciszka

1. List M. Trojanowskiej z
11.04.1931 w sprawie podreżnictwa
z Franciszkiem Trojanowski, rękop.
oryg.

k. 1 s. 1

L 233/17

Lublin, 11 IV 1945

Upniejnie informuję, że nie jestem córką
Franciszka Trojanowskiego i nie znajomą
p. Grussa

z poradnictwem

M. Trojanowskiego

Wzrost. 17 Zakreski

T.M-254/866 Som.

IKO

Trojnowski Franciszek

Skarty informacyjne

lu. 59

„Fala”
Broclnice (Wypis z listu Ewy z 26 ... 1/29/91)
W lipcu 1944 r. został przyjęty do Porodnicy
„Fala”, aby objąć stanowisko komendanta
Okręgu. Ewa pilotowała na odprawę z Bond-
gooramy, faunose.
Byli u niej Michal, Ksawery, Miska i Jędra.
Okazywało się, że Fala absolutnie nie nada-
wał się na to stanowisko, ponieważ wypra-
gęło przeprowadzić w Bieloborze, usunąć
go do Bawii.

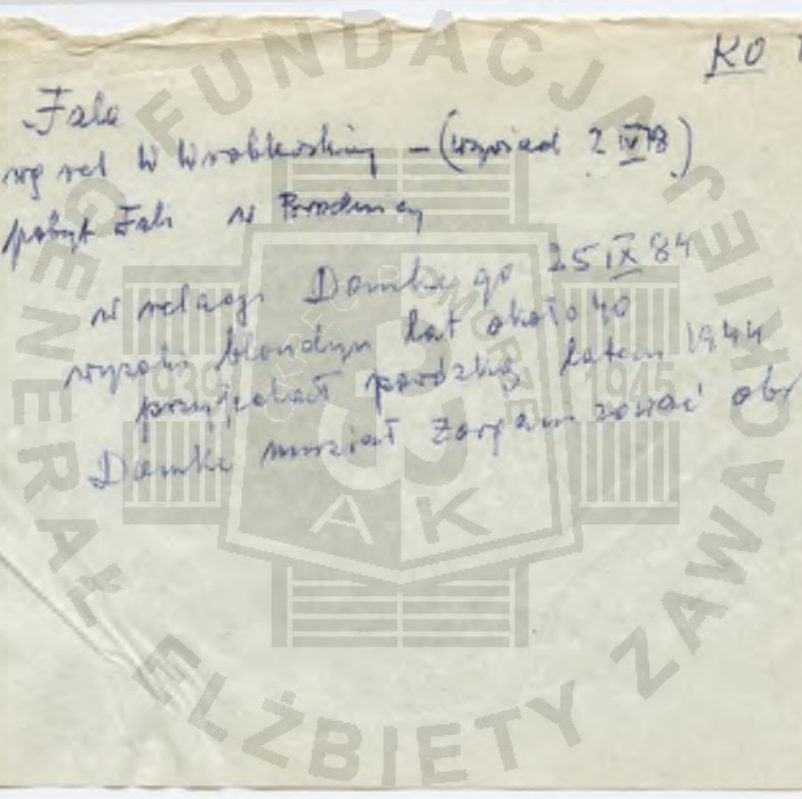
Σ 7

KO Porroline

2

Fala
wsp. rel. w Wroblewskim - (wspisad 2 IV 78)
pobyt Fala w Porroline

w relacji Danbygo 25 IX 84
wspisad blondym lat około 40
pomysłach podziem. latem 1944
Danke musiał zapisać swoje obywat.

K. O. Pomorski

Kapłan
Trojgrodzkiego Franciszka po Fala 3
p.o. Komendanta Olszyna Pomorski 4 Korpusu
Zach. 243/1715,
Oficer techniczny skierowany w 1944 z Haversham
na Pomorski przez ptaka Stan. Głodki kpt
(akcja, bez powodzenia) 1939 1945

FUNDACJA
M. RAK
ELŻBIETY ZAWACKIEJ
AK

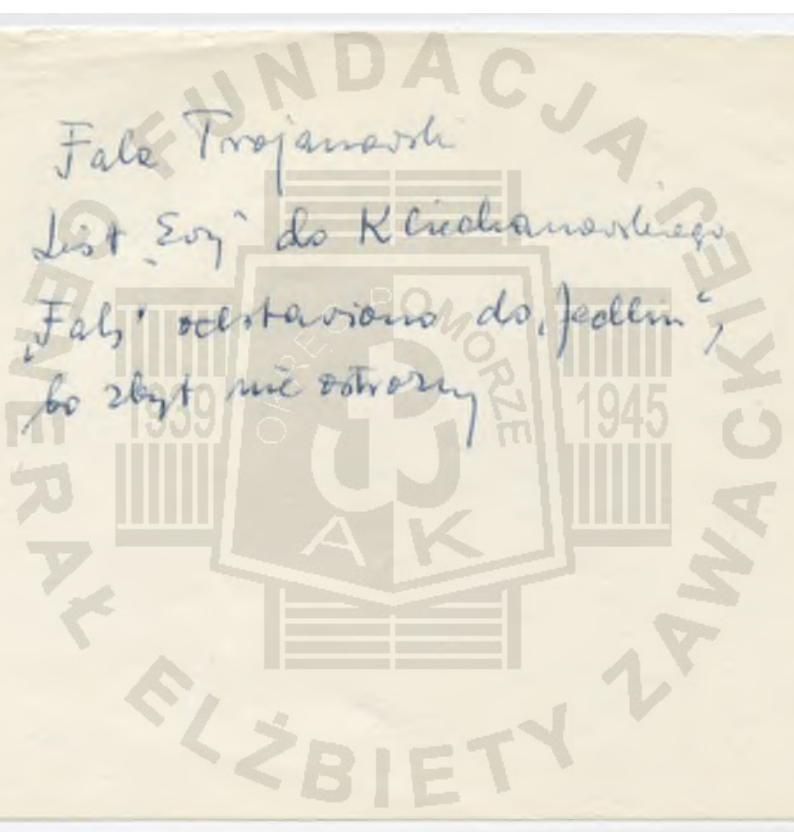
Kpt. Trojanowski

po Fabe

Pomysł
4

zob. Chyliniec na naszym piśmie P. Wasnische Str 11
wiel. W. w. bleski
przyjdź z numerose Kolejarki do dr. W. Szwabskiego,
potem w Wroblewku, potem we tydzień do Gm. Siedziej

z Lichanowski 195, 227

5

Fale Trojanoski
List „Soy” do Klichanowskiego
Falsz ostatecznie do jedlin
bo zbyt mi ostry

Trojanski

Fale

6

op. D. G. Gulewskiego

list 2. 8. 1979 r. 2v

spalony ptk z kablami a potem z brzoj

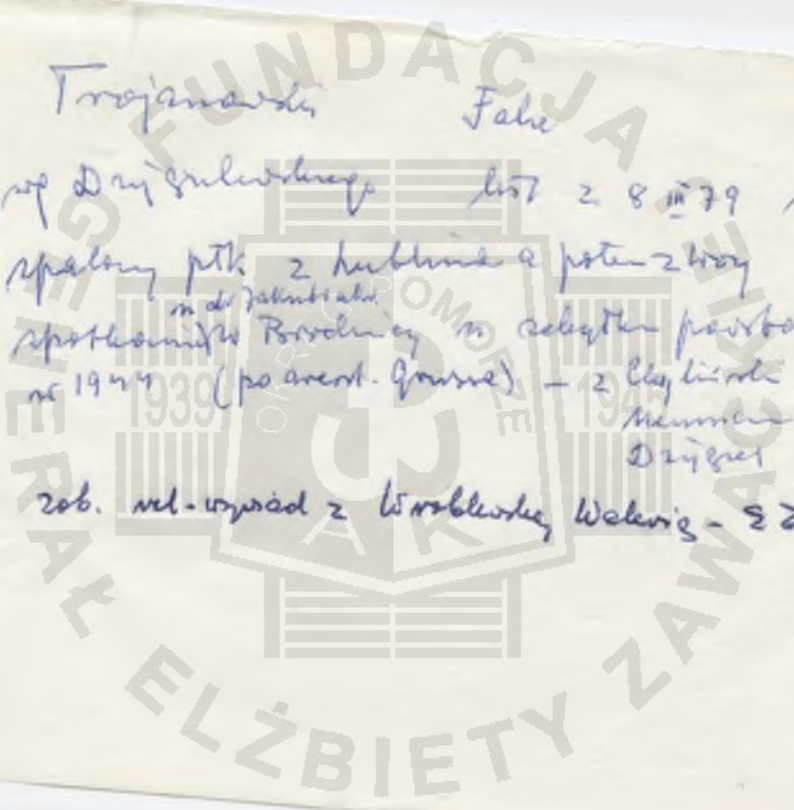
spokojnie ^{in de fakto} Borechny in celowni parobowic wosa

nr 1944 (po awant. Grosse) - 2 litych

Memora

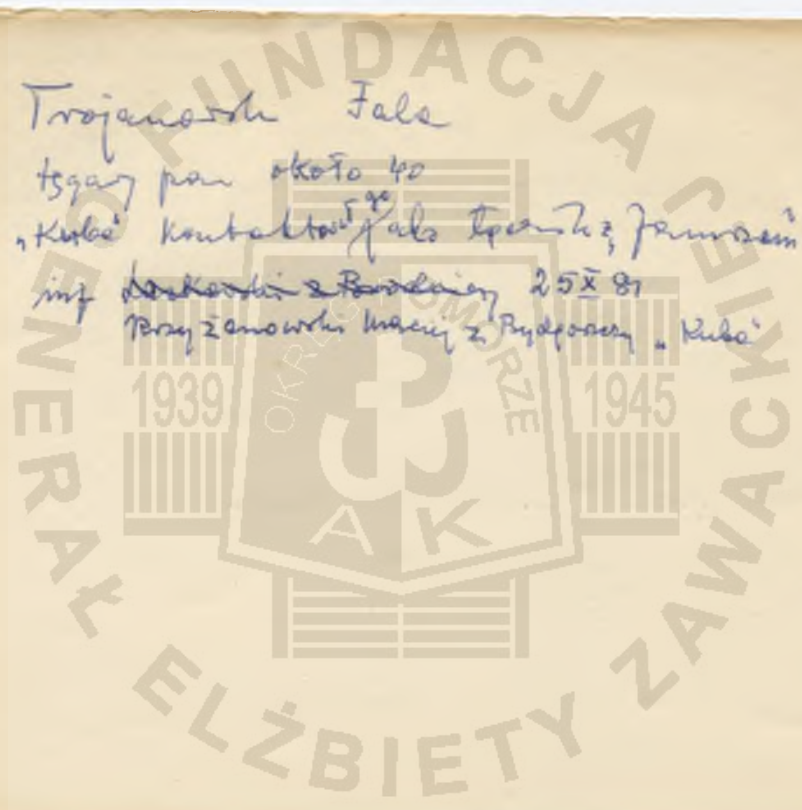
Dziś

zob. ul. wyjazd z Wroblewskiej Walewicz - 82

Trojanszki Fałsz
tęgi pan około 40
Kuba kontaktowa jako łącznik z Jankami
inf. Moskwa z Berlinem 25.8.41
Przy Zamku w Warszawie z Rydymem „Kuba”

7

KO 8

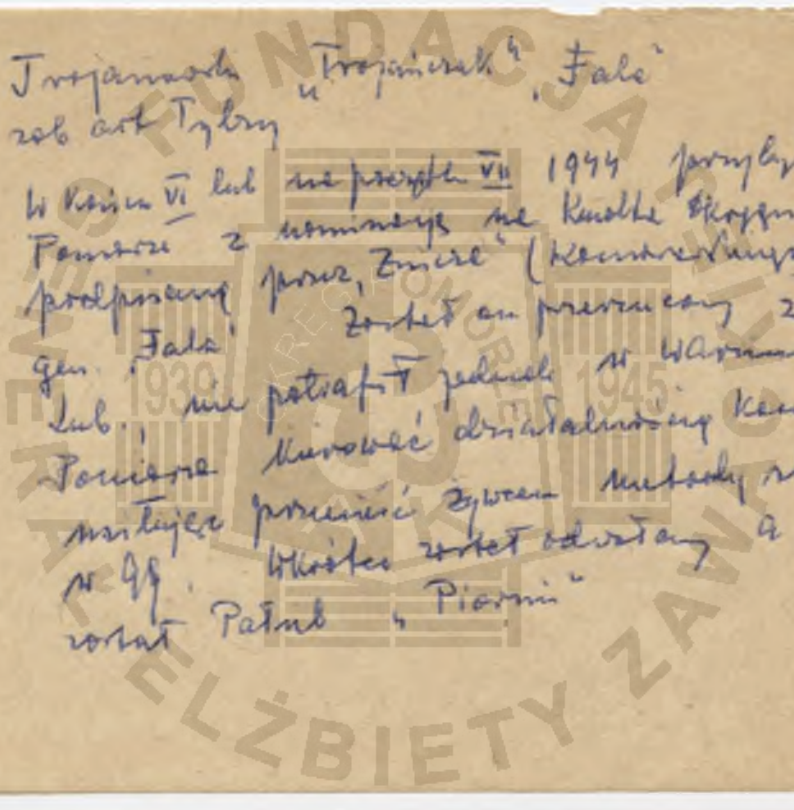
Fabe - Trojancowski
rel. z. Deoncking

Raz pilotował na polu Zbiska dele-
gata Kp AK, Fala z 4toctawka do Tomnis
miejscu w sierpniu 1944r. Był to trochę
pod wzgl. kump. przesier

zob też podobne rel. 'Roiy' Wroblewski z Rordij
'Rajka' z Tomnie
'Rudy' Ryzancowski z Golan'ska

ELŻBIETY ZAWACKI

Trojčinná u Trojčinná, Fala' Ko 9
200 ač Tylou
W křivě VI dub na přelomu VII 1944 jarmylyt me
Paměti z nominace me knolke škopen
podpisem pane, Zmire' (Kčmrdoviny)
gen. Fala' Zastat an prevucey z Okryga
dub, me patrafat jedně v Wamachsch
Touisse Kuvolec' dristalindiny kempy,
mstijec' prucevici zlvocan metskdy rtoravan
N 99. Wroste' zřet adrtany a knolke
vostat Paľmb " Piarni"

Jroznowski
g 225 a Fala

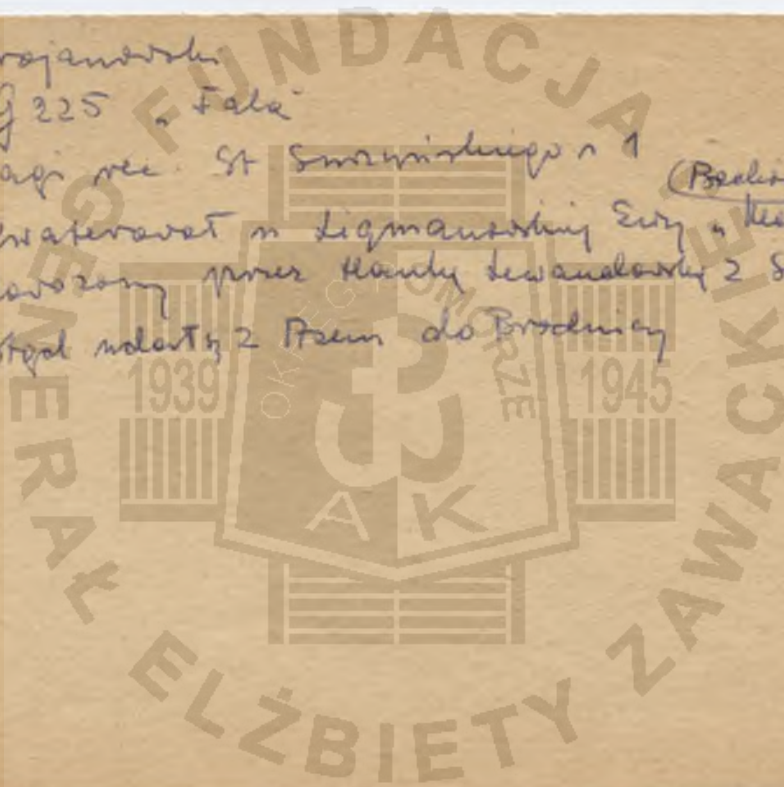
KO
10

mszki rec. St. Smolenskiego n 1

(Biednie gm Płom

Kwatera w Ligmanowskiej Ery a kiel g. mszki
dwa zony przez Harty de w. a. k. 2 S. k. w. r.

St. p. a. k. 2 Płom do Brodnic

Ko Pismo
AA

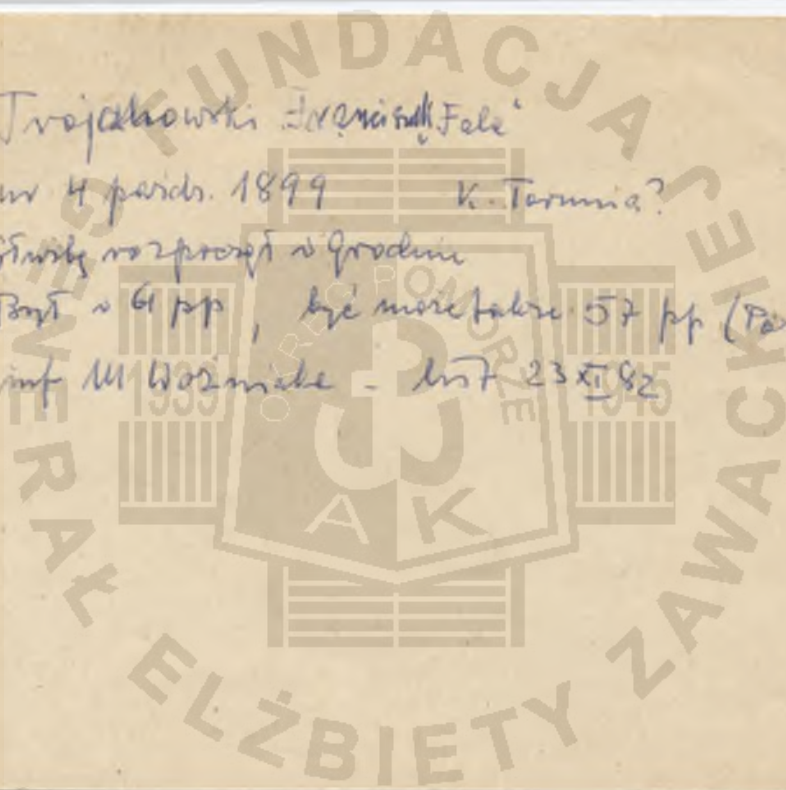
Jwojakaowski 'Lorenciada' Fala'

nr 4 p. 1899 K. Termina?

Światy na 2 p. w G. 1899

Boyt ~ 61 pp, byc more fakre 57 pp (P. 1899)

inf M. 1899 - list 23 XI 82

Brodzica

12

Trojancowski G 225

br. St. Smolnickiego 3 v. 84 n. 6

Kwestoriat m. Lendawoskiej w 1944

"Hanka" pilotowała go do Lignanowskiej
a stamtąd do Sprziny.

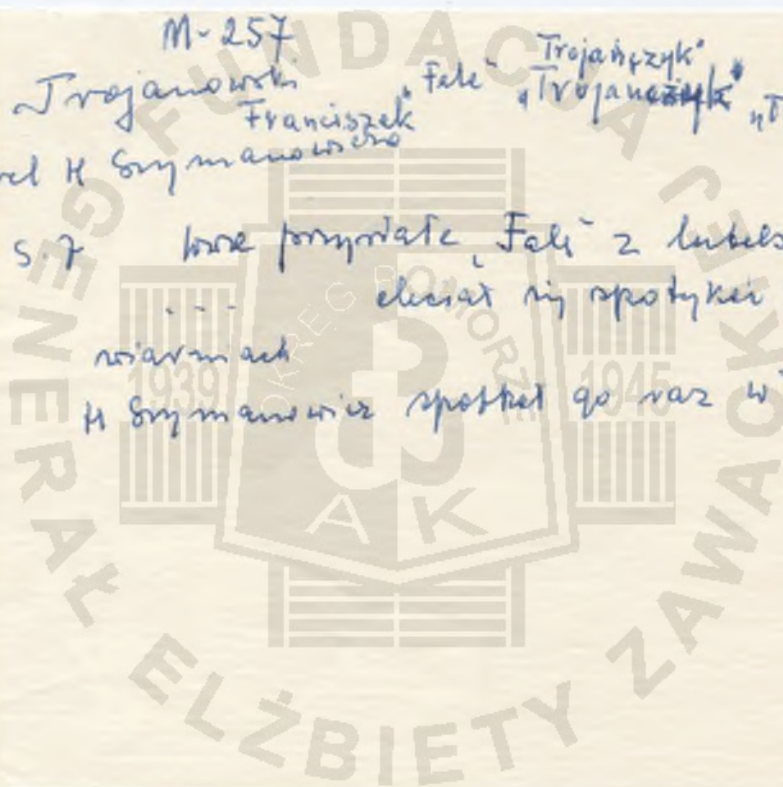
T

M-257

Trojancowski
Franciszek
mel H. Szymanski

Fale
Trojanczyk
Trojanczyk
K.O. 13
Trybunalski

S. 7
kore pomylate Fale z lubelskiego
eliasz ni spotkanie w ka-
niarmanach
H. Szymanski spotkanie go raz w Bydę.

M. 257

KD 14

Trojansky Fale
Trojan

prof Tomerek zue do Trojanského
z dublinského.

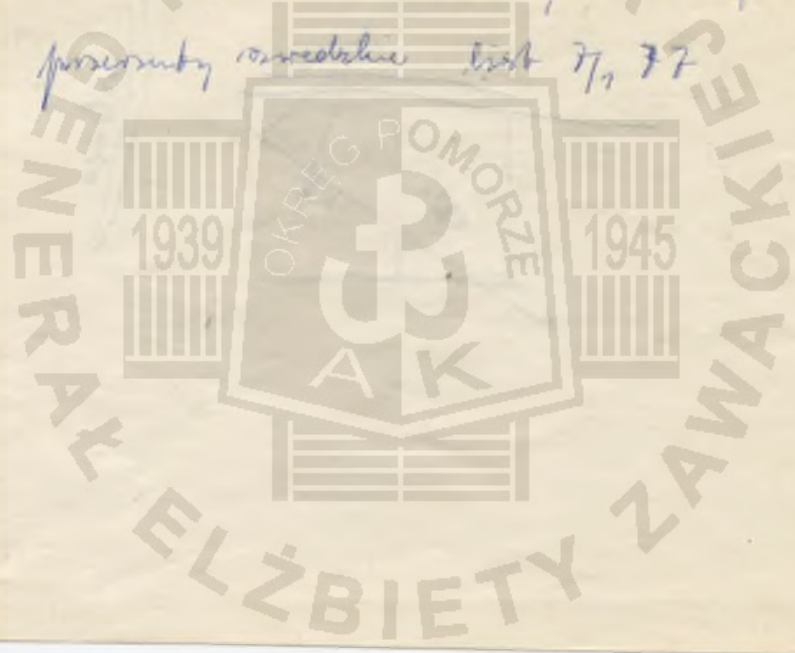
Byc meste na Zviridrie Historie ka
v bodu prinosi je o odkazani
danych o Fale

22 IX 89

Fala Trajicinyk list 4/1 77
odprawa w Porochiny wlosyja

15

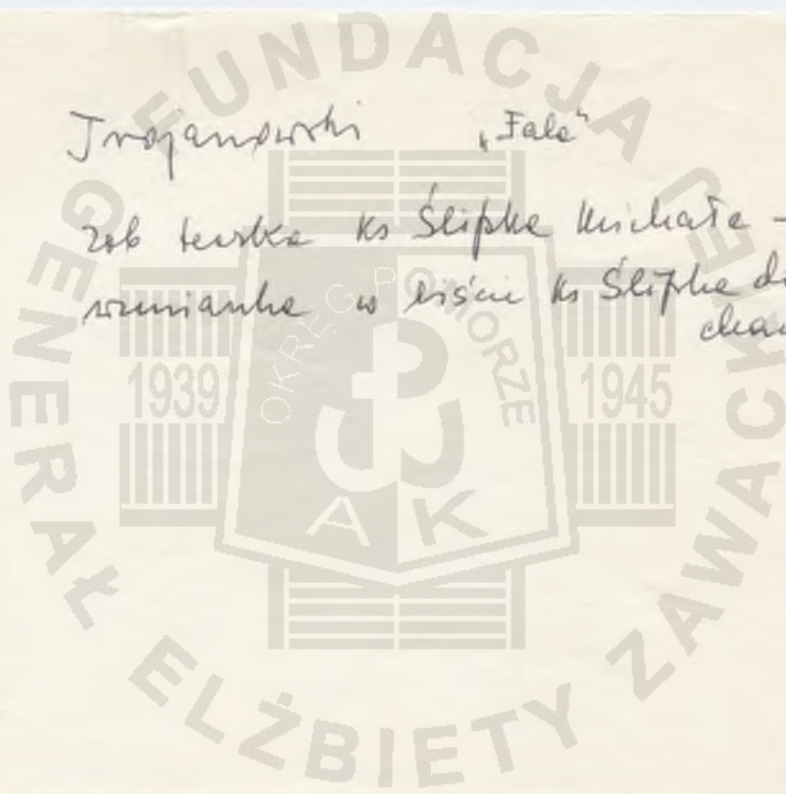
posesynty rozmedelna list 7/1 77

Trójanszki i Fale

Ko
PK 16

zob. kartka ko Słipke Uniate -
rozmiarko w listce ko Słipke do K. Ci-
chanskiego

M-257

KO Tom
19

+
w-57.

Trojanowski Franciszek „Fala”
„Trojanczyk”, Trybunalski

ur. 4.X. 1899r. Dowódca Batalionu Obrony
Narodowej, Kobieli. Był Komendantem okręgu
Lubla Polkiewicz Gra. Zbrojnia (POZ)
później ~~szef sztabu Kom. Podokręgu~~ ~~Wschodn.~~ obsz. V-02 AK
11.XI.1941 mianowany miorcem służby stałej
jeńcem, 1942 szef sztabu Kom. Podokręgu
Wschodniego do VII-1944

nl. Kuntort

Trojankowski Franciszek (M. dlu.)
ps. "Fala", "Trojaniczak", gen.

- 97 - KO
ZWZ-AK

20

- przeniesiony z Okręgu Lubelskiego;
 - w końcu czerwca lub na pocz. lipca 1944r. otrzymał nominację na komendanta Okręgu Pomorskiego AK podpisaną przez płk Bora-Komorowskiego;
 - odwołany ze stanowiska z powodu braku umiejętności kierowania działalnością konspiracyjną w warunkach Pomorza;
- zob. art. Ciechanowski K., "Pomorski Okręg...")
art. z prasy "Ruch Oporu na Pomorzu...")
t. 1, n. 4

KO 21
AK

ps. „Fala”

Alfonse z Gen. Gub. przyjechał na odpoczynek
Kolumny Obr. Państwa do Brodnic.
Nie ciesz się z wzmianką o chorobie pańs-
kich, gdyż nie jest to żadną przesadą konspi-
racji i wistomai narusza niecałkowite
polecenia.

Próba! List Jęży Jagielskiej do E. Ławae-
kiej z dn. 16.05.91r. Arch. Poln. AK.

A. Zak. 91

[TROJANOWSKI]

Kon. Obr. Zadr,
Ak 22

Kpt. TROJANŃSKI ps. "Fala"

naminiowany jmer Bora-Kamronkiego
kandydat Obraru Zarechnego,
po atestowaniu pte. mitkowskiego.

(Kazimierzopodobny jmer tej nie pot-
nit, wotat zaraz po naminiacji ad-
wokaty nie skuter interwencji alwrejs
pewnowsier z tego powodu, ze nie wypt-
niai roznicy wazniejsz de Pawoniu

i w Gen. Gubernii, narodził się ^{mu to} aliovcas pomor-
skich na dekonspiracji, Dokument potwi-
dzający, event. rozmawiający jest w posiadaniu
dra Chmurańskiego.

Źródło: dr Wozniak M.: Obszar zachodni.
Wyląd na rebraniu Kłuku blisko
ryńskiego HK roku 23.09.1991r.

A-Zak.91

Franciszek Trojanowski

KO

23

(źródło: Arch. Państw. Bez. - Tomu, M-257;
Bastelblad.: AK - Armia podziemna.
T.A.)

A. Zah. 92

Trojancowski Franciszek Pomorze
242 AK
- kpt/mjr/ppsk.
- ps. "Fala", "Trojanczyk", "Kamul" (z) 24
- Komendant Okręgu Pomorskiego AK
W okresie od vii. 1944 do xii. 1944 przebywał
na Pomorzu.

B. Chruszowski, "Konspiracja ...", str. 19, 68, 109,
z. Wojt/VI.94. 110, 111

[TROJANOWSKI FRANCISZEK]

25

"FALA"

KG AK

Podobnie jak Gruss "Fala" bywał w Brodnicy u Bizanów.

1939

1945

T.: Laskowski Bolesław, Insp. Brodnica, M-56, V/13.

MGr'94

Grupa m. 2 Gbór
KO 26

Trojankowski Franciszek
ps. "Fala", wyścigu kowendy Głębokiej.
Funkcje jego sekretarki pełniła
w 1944 r. Jadwiga Derwicka.

Łaszkiewicz Romanie m. 8. 57.

J.K. v 1994

Tonnó 27

AM

Trojanowski Franciszek, mjr, ps. "Fala",
"Trojanowski" "Tonowski"

był patroulem milicji komendy obywatelskiej
od lipca 1944 r. do stycznia 1945 r., de tytuł fo-
malnie, wobec braku przez niego komendy obywatelskiej
pomocniczej

Komendant W., Olszyna Pomoc Armii Krajowej. Od
"Gumolda" do WIN-u, WPH, 1993, nr 4 (116), s. 74

Mikolaj

Tom 28
AK

Trojanowski Francisek, ps. "Fala"

był zastępcą Komendy Głównej, który od
lata 1944 kierował akcją Odtworzenia 101
Zbieranych na Pomorze.

Komowski H., Okręg Pomorski... , Dopl. Pr.

Histor., 1993, nr 4 (146), s. 87-88
MLet-94

Tomů 29
AU

Tropmorsku Francieku, ps. "Fala"

jako p.o. komendanta druzgu updat 31. 7. 1944 v.
vortice, v litujm molungrat neregulm stpnm v
inpektivostech Gdynie i Chajmce - Torer, by m. in
oponovm moxy terechve na Uble, vimejre vsdy ko-
lebove, a prade myslim sejn Gdyni dla zabezpevenia
bezpečnosti demodu mozdivego - vizato se to z dity a bu-
ma.

Komarovski H., Oleg Pomora ..., Uspk. Przgl. Hist.,
1917-93/1993, m 4 (146), s. 88.

TROJANOWSKI F. ps. "Fala"

KO AK
KG AK
30

KO AK

Przedstawiany niekiedy w relacjach jako łącznik czy delegat KG AK przysyłany na Pomorze w celu zorganizowania "Burzy". Tylko w nielicznych relacjach wspomniano o Trojanowskim jako o Kmdcie Okr. Pom., który przybył z Warszawy w lipcu 1944r. K.Ciechanowski podając informacje o tym zniekształcił jego nazwisko. Fakt objęcia przez niego funkcji kmdta okr. w lipcu 1944r. potwierdzają zachowane dokumenty KG AK i Delegatury Sił Zbrojnych.

A.Gasiorowski, ZSP-ZWZ-AK na Pomorzu. Stan badań i postulaty badawcze, [w:] Walka podziemna..., s.99.

MGr 1994

KG AK 3A

kpt. Trojanowski K. ps. "Radwan", "Karol"

Szef Sekcji Zachodniej II Oddz. KG AK.
Miał bezpośredni kontakt z członkami
organizacji ZP i ZWZ-AK: Stanisławem Kamińskim
i G. Deręgowskim.

Zr.: A. Gąsiorowski, SZP-ZWZ-AK na Pomorzu. Stan
badani i postulaty badawcze [w:] Walka podziemna..., s. 103.
MG 194

Trojanského FN karta 2 ^{vorbe} 32

Fale po 3-ech dnevach zrtet odebrany
poxer Euz od Wroblewskie - Tam owo-
wita z min sporob jazdy do Bydgoszy
Fale feelat w mundurne kolejare
mimuelnego, Ewa w poostowym mundan
Zachowal si me tak jak Ewa polowic
(mied si mi znie, a riedt blinbo Euz
pisat ukradkiem co me bibutec murmo wago.
m pedno Nruwion, wital, obroicy mied
As kartly Euzi me kolone. Ewa odzrtade
Kartly w ubitecj: "Kap rozlit ad jazdy
me dooer w Bydgoszy, bo potschup go

W drodze na inspekcję oddziału partyzanckiego
w terenie oraz gazetę w języku rosyjskim"
Polem Fala wyjął stornik i zaczął
notować się - wypisywał sobie i pisał
w Chelmie - pierwsze próżniactwo - Eva
kupowała mu bilety do Bydgoszy
Fala stał w oknie korytarza po polsku; miał
być Pamił Spisany, bo pisał bez biletu"
Ma stać dworze Bydgoszy, chciał mieć ciekawie
kuba jako tajemnik do kwatery - mu było
go - ale Eva miała bilet Bydgosz.
W Bydgoszy Fala idąc za Eva ostentacyjnie
pisał się, czy ktoś go słyszał. Później do

Trojancovski kartke 3 varte 33

Kakakumb. Kidy Eva deciata qe sprovadri
do sutyymy, odumovt: prosy zaprovadri
do Kaviarini! Eva ry skuntavata
ndvite Pami Trojancovski, jak ry
Pam mi predbe druge volue do gertepo
zapytet sled pr zue nedvites -
Eva Pam mi priedvrat

(pry parvym spskem podet Eva
pr Trojancovsk ndvite zavarem, zue
pr sumi priedbe do nedvites i Eva
dumylyde ry, zue pismovsko brm
Trojancovski. Eva roskovite w sutyymy,
qdi priedvrat zue do volue obuvrenia zvy.

Tam w polsku (jeden z kolegów Sikorski)
Swa oszadeczyła, że jeżeli ktoś inny
z tego pokroju miał powstanie Swy, to
ona przeszkodzić im nie zajmował
Swa płała po Lesku Bratys na ul. Gwiazdy
Do Leska Bratys Jale zaraz nie wstąpił powi-
dzał: ma wady efektów pracy powstania.
ma wady na ul. Gwiazdy ma wady
Lesek: bo my nie pracujemy dla efektów

Trojancovski karte 4

35

Po wojnie Chylinští napisał do Eoy
(ok. 1977 r.), że Fala odprawił się z nim,
że odda go mu UB i pod rząd wojacką

[SZ - przypisacielni by to przed
arenowaniem Chylinští n. IX 45]

Trojancowski Franciszek kpt
ps "Trojanczyk, Fala"

Przybył na teren Powiatu w lipcu 1944 r.
by objąć stanowisko k-adj KO Powiatu w
związku z pogarszającym się stanem
zdrowia ppłk Patubickiego Janie (Janina)
W pietwieł potowie siopnie odległa się
na terenie Brodicy odprawa na którą
z Bydgoszczy do Brodicy Ewa pilotowała
Janina, był tam już Relim, przybyli
również Mikotajski (Dzięgielewski S.)
szef IV KO, Michał (Hacnyk Gritzmacher)
szef V KO, Mawery (Bucelis Fr) szef II-ki KO.
Ewa otrzymała rozkaz od Relima
pilotowania Fali do Bydgoszczy.
Schali pociskiem Fala w mundurze

Ewa
94

120

37

FUNDACJA
AK
ELŻBIETY ZAWA
Trojanowski Franciszek 2
kolejarka niemieckiego a Sosa p. niemieckie
pocztowca. Tote zupełnie nie orientował
się w warunkach państwa na Pomorzu,
lekceważąc wytyczne dotychczas podjęte
w poczcie wyjechał stamtąd i zaczął
się uszyje jez. niemieckiego, przez oral
dotąd podjęty niewiódł po polsku,

Koch
94

Trojanski

K Obsz. ~~KO~~ AK

38

"Fala" - Trojańczyk - Trojanski Fr. AK

Kiedy "Fala" przebywał na terenie Insp. Brodnica, w związku z odbywającym się zjazdem sztabu, Maria Lidia Zakrzewska ps. "Orchidea-Roma" organizowała kwatery u siebie i u znajomych dla wszystkich przyjezdnych. Było ich kilka osób m.in.: "Janusz", "Ksawery" i "Michał".

T.: Zakrzewska Maria Lidia, Insp. Brodnica, K-279, k. I, 1/7.

MGr'94

Trojansowie

Ko
39

Ewa prowadziła go po odprawie w Porod-
niem (Micko, Jamon, Krawcy, Zbik, Wisłowa)
na poczekalni swym
do Bydgoszczy na Islel, Katakunty
Wówczas Fala odniosła wejście do podzi-
emnym miejscu, że odprawy odbył się
w kawiarni Ewa odniosła
w Porodniem kwatery w Wroblewskich

52'94

40

kpt.-mjr-ppłk(?) TROJANOWSKI F.

KO AK

Kmdt Okr. Pom. ZWZ-AK po ppłk Janie Pałubickim.

Zr.: B. Chrzanowski, Konspiracja rządu RP w regionie nadbałtyckim (1939-1945), [w:] Walka podziemna..., s. 131.

MG 194

TROJANOWSKI F.

ps. "Fala"

KO AK

41

Do wykonania planu "Burza" opracowane zostały konkretne zamięnienia w odniesieniu do Inspektoratów Rejonowych. Plan ten nie obojętnie się realizacji. Podpisane przez "Falę" nie uwzględniały absolutnie realności Pomorza, (warunki klupacyjne, odległości między ogniskami walk, niestworzone dla wykonanych zadań stany osobowe AK, brak kadry i broni).

Zr.: B. Chrzanowski, Konspiracja rządu RP w regionie nadbałtyckim (1939-1945), [w:] Walka podziemna..., s. 149.

MGr'1994

KO

42

TROJANOWSKI FRANCISZEK

ps. "FALA"

Mjr

"... w lipcu 1941. dżeszny (bliżej dotąd w sicy
okazałności nie znamy) dżeszny zapewne
kmdt Okręgu Pomorza mjr Franciszek Trojanowski
rozwojał przez krótki czas gorzącą okazałność
przygotowując do akcji "Burza" na terytorium Okręgu,
jednakże wydarzenia warszawskie spowodowały (a bliżej
nie znamy okazałnościach co do wykonania
okazałności Okręgiem) zawieszanie."

AK na Pomorzu, s. 11

199 w/94

UNDACJA
TROJANOWSKI FRANCISZEK
ps. "STANISŁAW", "TROJANCZYK", "FAŁA",
"TORUNCZYK", "TRYBUNAŁSKI"

KO
43

Mr. 4. 10. 1899 r. w Motodeczanie, oficer służby stałej
piechoty 1938 r. - stopień kapitana, w latach 30-tych
w 61 i 57 pp. We wrześniu 1959 r. starszy sierżant Biurom Obrony
Narodowej "Kadawan" Komitet Okręgu dubelstkiego Polowej
Organizacji Zbrojnej i sił kierowniczych zachodnim (Okręgu Porhońskiego),
autansowalny do stopnia majora w 1942 r. od lipca
do końca grudnia 1944 r. Komitet Okręgu w 1945 r. przypuszczalnie
skierowany do Olsztyna z ramienia WłN, Alg. niepotwierdzonej
wzrosty młot umoc w marcu 1957 r. w dublinie.
Po powrocie w-wskłm wydał rozkaz powrotu na Pomorze.

89 4/94

AK na Pomorzu, s. 36, 37

K. Obsz.
KG AK
44

(TROJANOWSKI FRANCISZEK) ps. "Fala" K Obsz.

Dowódca AK, który przybył z Warszawy w mundurze kolejarskim do dra Wiwatowskiego, skąd pilotowany został do Walerii i Feliksa Wróblewskich z Brodnicy, po czym ulokowany został na tydzień u (Janiny) Szmidtowej. Był wysłannikiem KG AK na inspekcję w 1944r. "Fala" był bardzo nieostrożny. Mówił o tchórzostwie Pomorzan. Poszedł do kina i na plażę. Wróblewska napisała o tym oświadczenie do Chylińskiego, który przybył do Brodnicy na rozmowy z "Fala". "Fala" odwołany został do GG.

T.: Wróblewska Waleria, Insp. Brodnica, K-281, k.I.,

MG+94¹/1, 3, 2/2, 6v; II/2.

KO
45

TROJANOWSKI FRANCISZEK

ps. "FALA"

"Do wykonania 'Burzy' na Pomorzu Kmett
Określił mianem F. Trojanowski opracował
zawieszania i dołączeni o inspektoratów
rejonowych: Chojnicko - Toruńskiego, Mybieszów,
Brodnickiego, Grudziądzkiego, Tczewskiego,
Włocławskiego. Technika nie uwzględniały
one realności Pomorza i nie określały
jej realności."

AK na Pomorzu, s. 66

yy v/94

TRZYANOWSKI FRANCISZEK
ps. "FALA"

Ko
47

Łob. J. Schulza Aleksandra - Ko
M-20 / 629

Jan/44

FUNDACJA

KO48

TROJANOWSKI FRANCISZEK

ps. "FALA" - "TROJANCZYK"

W 1944 r. skierowany na Kniaźca Okręgu Pomorskiego F. Trojanowski. Była to wyjątkowo niefortunna decyzja. Na obzary ademu wielonogich skierowano oficera, który do niedawna był inspektorem w okręgu AK dławid, nie znającego zupełnie specyfiki konspiracji zachodniej bez przygotowania go do ewentualnej realizacji zadań narzucających z Planu Operacyjnego "Burza" a którego związek z Pomorzem wynikał z faktu datowania do 1943 r. w strukturach pomorskich.

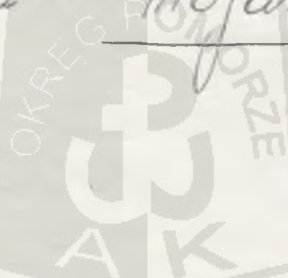
1/1/45 Okr. Pom. AK, s. 18-19

Brodnica
AK 49

G-225

pen. Fala⁴ Trojanowski

1939

1945

T. Lewandowska Jadwiga, Insp. Brodnica, K-478, V/4, 6, 7.
MG '85

50

KO
AK

mjr. Trojanowski Franciszek ps. Fala, Trojanczyk

Na początku sierpnia 1944r odbyła się odprawa w Brodnicy w związku z przyjazdem Fali na teren Pomorza. Z Torunia przyjechała również Jadwiga Derucka ps. Maria szyfrantka sztabu KO, ~~której~~ której Fala miał przekazać nowy szyfr do KG. Okazało się, że Fala miał książkę wg której miano szyfrować ale zgubił klucz szyfrowy.

Gen. Nowakowski -
Jajkowski

Zwa
45

Leicester 6-5-95

Ko
5A

TROJANOWSKI FRANCISZEK
ps. "FAŁA" "TROJANOWYK"

G. Górski, Ustoj PPP ... , s. 306

Wx/95

KO
52

[Trojanowski (?)]

"Fala" G-225

Kłębowski i sierpni 1944r. w Ety Ligano-
wskiej "Kiełkowie" w zachodni pow. Rybin.
1944r. prubnyet i kłębowski w pow. Rybin

cz. 1.

zob. T.: Spisime S. Smolniskiego, I Releje,
str. 134, 165, 169, 117, 118, 116, 111
str. 113, 113; IV Hiasnawaq; str. 12

HMM-PC

DSZ
53

[Trojauonski] „Fala”

Kmolt okręgu mezerskiego (pod koniec
I połowy 1945 r.) - siedziba komendy w
Olsztynie

Woh. : T. : Schulz A., KO, list-pobłone
odsłane z 20. OP. 89 r. (poutne)
onek wlepi z. Rantowski

HMH-P7

no
54

[Trojanski] "Fala"

zob. List zbigniewa Rosowskiego do
T. Brulniciego

Teore: T. Brulniczy, ul. Bydgoska,
list z dn. 28.02.90r. (uszkodzone)

JMM-17

[Trojanowski] "Fala"

AKW

55

Wielki wiekny p... ..
m... ..
"Rypin... ..
1939 1945

rob. T. i Kuchnik J., unip. Brodnice, I/1/str. 7

HMM-17

mgr Trojanowski

30 Pom. AK 56

Kmolt Okr. AK Pomorze;
- stanowisko wobec Powstania
Warszawskiego
zob. art. B. Chmarnowski, Echo
Powstania Warszawskiego na
Pomorzu, Biuletyn FA PAK,
Tomek 2004, nr 2 s. 18....

RD 11/05

Q
t Imojanowski (i.w.)
p.s. "Fala"
Franciszka

W 057
AZ

zob. T: Włodarek, Czesław
U: 207/817 Pomr. 2.1/1 z. 40

9/11/04

ps. „Fala”, „Trojanczyk”
Trojanowski Franciszek?

K. 0610
K. O. 58

W końcu czerwca lub na początku lipca 1944 r. przybył
na Pomorze z nominacją na komendanta Odegu podpisaną
przez „Złocze” (gen. 135 - Komarowski). Karat przejęty
z Odegu dubelkiego. Nie potrafi jednak w warunkach Pomorza
nie kierować działalnością konspiracyjną. Wkrótce został
odwołany ze swego stanowiska.

Lob. Spisacze Kopci Kopeć

S. IV/25

MS XII/08

Trojnowski Franciszek

W O Pom.
A 2659

ps. "Fala"

"Trojnowski"

zob. B. Chramowski, A. Gąsiorowski,
K. Steyer, Polska Podziemna
na Pomorzu, Gdańsk 2005,
s. 655, passim.

AL, VI'15

M-257

KO

TROJANOWSKI
FRANCISZEK

„FALA”

Trojanowski
Franciszek

ZESKANOWANE

Teczka włączana białą

